

Referanser: KM 5/18, KR 94/23, KR 39/24, KR 17/25

Arkivsak: 23/03606-4

Ordning for tilsetting av biskop – veivalg

Sammendrag

Kirkerådet har sett på ulike sider av ordningen for tilsetting av biskop tilbake til 2012, da Kirkerådet fikk myndighet til å tilsette. Den nåværende ordningen ble vedtatt av Kirkemøtet i 2018.

I denne saken legges det opp til at Kirkerådet tar et nærmere veivalg. Det pekes på tre alternativer:

1. Videreføring av dagens ordning, uten endringer
2. Forbedringer innenfor dagens regelverk
3. Utredning av regelendringer til Kirkemøtet

Sekretariatet anbefaler at Kirkerådet går videre med alternativ 2.

Forslag til vedtak

Kirkerådet ber sekretariatet komme tilbake til Kirkerådet med et forslag til forbedringer innenfor dagens regelverk. Saken skal særlig vurdere følgende:

-
-

Saksorientering

1 Bakgrunn

I forkant av valg av nytt Kirkeråd i 2024, drøftet det avtroppende Kirkerådet ved to anledninger ordningen for tilsetting av biskop. I desember 2023 behandlet Kirkerådet et saksdokument om en evaluering av dagens ordning for biskop, hvor det traff følgende vedtak i sak KR 94/23:

Kirkerådet tar evalueringen av dagens ordning for tilsetting av biskop til orientering og ber om å få saken tilbake i sitt marsmøte.

På bakgrunn av et nytt saksdokument i marsmøtet 2024 traff Kirkerådet følgende vedtak i sak KR 39/24:

Kirkerådet ber sekretariatet følge opp innspillene som kom frem i møtet, inkludert en bredere evaluering, som forberedelse til nytt Kirkeråd for videre behandling.

I det nyvalgte Kirkerådets første møte i mai 2024, ble det gjennomført et seminar om ordningen for tilsetting av biskop. I lys av den ventede bispetilsettingen i Oslo, ble det konkludert med at prosessen kunne avvendes til denne tilsettingsprosessen var avsluttet. På Kirkerådets møte i desember 2024 ble det gjennomført et seminar om ordning for utpeking av biskoper i de nordiske folkekirken.

I Kirkerådets møte 27.–28. februar 2025 drøftet Kirkerådet veien videre, og traff følgende vedtak i sak KR 17/25:

Kirkerådet ber om å få tilbake en sak til møtet i mai 2025.

Veivalg

I denne saken er det lagt opp til at Kirkerådet tar stilling til veien videre.

1. **Videreføring uten endringer:** Et alternativ er å videreføre dagens ordning, uten endringer.
2. **Videreføring med forbedringer innenfor dagens regelverk:** Etter de gjeldende reglene har Kirkerådet myndighet til å gi regler om utfylling av bestemmelsene i regelverket. Et alternativ er å se nærmere på hvordan prosedyren for tilsetting av biskop kan forbedres innenfor Kirkerådets myndighet, uten at det utredes regelendringer til Kirkemøtet.
3. **Utredning av regelendringer til Kirkemøtet:** Det er også et alternativ å utrede regelendringer til behandling i Kirkemøtet, enten det er snakk om å gjøre endringer i dagens ordning eller innføre en ren valgordning. Slike regelendringer må sendes på bred høring til menighetsråd, bispedømmeråd og andre berørte instanser.

Disse alternativene omtales nærmere i det følgende.

1. Videreføring uten endringer

Dette alternativet innebærer at det ikke gjøres noen endringer i dagens ordning nå.

2. Forbedringer innenfor dagens regelverk

Regler om nominasjon mv. ved tilsetting av biskop fastsetter noen rammer for tilsettingsprosessen. Samtidig er ikke alle detaljer i prosessen fastsatt i detalj i reglene. De elementer av prosessen som ikke er beskrevet i reglene, kan Kirkerådet fastsette nærmere prosedyrer eller regler for. Reglene fastsetter at Kirkerådet kan gi nærmere regler til utfylling av bestemmelsene i dette regelverket.

Kirkerådet har for eksempel tidligere bestemt at rådet møtes i stiftsbyen når det skal tilsette ny biskop og gitt føringer om at biskopenes uttalelser bør inkludere en vurdering av alle tre kandidatene.

I sak KR 17/25 har Kirkerådet pekt på følgende:

Det er bispedømmerådet som har ansvar for å administrere nominasjonsprosessen fra innsamling av forslag til kandidater til en ferdig kandidatliste. Dette er et relativt omfattende arbeid som innebærer siling og vurdering av de forslagene som er kommet inn, og ytterligere vurderinger og intervjuer med kandidatene før den avsluttende avstemningen i rådet. For det enkelte bispedømmekontoret er dette noe som skjer sjeldent, og det er ingen sentralt fastsatt mal for hvordan prosessen skal foregå. Dermed er det mye å sette seg inn i, og rutineene kan variere noe fra bispedømme til bispedømme. Det har dessuten vist seg at det ved flere tilfeller har oppstått spørsmål om habilitet, fordi sentrale personer i arbeidet med kandidatene også enten selv er kandidat eller er nært tilknyttet en eller flere av dem.

Kirkerådet mener derfor det kan vurderes om det vil være tjenlig å endre rutineene for denne delen av prosessen, ved at Kirkerådets sekretariat har sekretariatsfunksjonene for det enkelte bispedømmerådet i arbeidet med å nominere kandidater. Dette vil kunne gi en mer standardisert tilsettingsprosess i de ulike bispedømmene, og det vil kunne spare ressurser.

Ved at sekretariatet blir felles både for del 1 av prosessen – nominasjonsprosessen i bispedømmet – og del 3 av prosessen – tilsetting i Kirkerådet, vil disse delene av prosessen i noen grad kobles sammen. Siden et slikt vedtak vil sette til side den ordinære ansvarsfordelingen knyttet til hvem som er sekretariat for bispedømmerådet, er dette noe som må nedfelles i utfyllende regler. Bispedømmerådene er berørte instanser, så en slik regelendring må sendes på begrenset høring til bispedømmerådene.

Ifølge *instruks for Kirkerådets arbeid* pkt. 13 femte avsnitt har Kirkerådet dessuten mulighet til å innkalle andre personer til å delta i forhandlingene, men uten stemmerett. Om det er ønskelig, kan derfor Kirkerådet innkalle for eksempel lederen av bispedømmerrådet til å delta i rådets forhandlinger, for å koble disse delene av prosessen bedre sammen.

Det kan også tenkes andre elementer innenfor dagens ordning som kan endres.

Hvis Kirkerådet ønsker å gå videre i en slik retning, vil det være nødvendig å gi sekretariatet en bestilling om hva slags endringer som er ønsket. Sekretariatet vil da kunne komme tilbake til Kirkerådet med et utkast til et nærmere høringsnotat om slike justeringer.

3. Utredning av regelendringer til Kirkemøtet

Kirkerådet kan også velge å utrede regelendringer til Kirkemøtet, enten allerede til Kirkemøtet i 2026 eller i 2027. Slike regelendringer kan enten være justeringer i dagens regelverk eller forslag om en ren valgordning. Førstnevnte kan f.eks. knyttet til spørsmål om videreføring av supplerende nominasjon, endring av stemmerettskategorier o.l.

Regelendringer til Kirkemøtet må sendes på høring til menighetsråd, bispedømmerråd og andre berørte instanser. De siste årene har det vært en høringstrøtthet i trossamfunnet. En høring vil kreve at ressurser benyttes til saken både hos høringsinstansene og i Kirkerådets sekretariat.

Hvis Kirkerådet ønsker å gå videre i en slik retning, vil det være nødvendig å gi sekretariatet en bestilling på hva slags endringer som er ønsket. Sekretariatet vil da kunne komme tilbake til Kirkerådet med et utkast til et høringsnotat.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Saken har i seg selv ikke vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser. Hvis saken sendes på høring, vil det kreve en bearbeiding av høringsmaterialet i ettertid og forberedelse av en sak til Kirkemøtet.